

Takdim

Son günlerini yaşadığımız 2020 yılı, dünya genelinde yaşanan *Koronavirüs* salgını nedeniyle, yaşamın her alanında zorlukları ve yenilikleri beraberinde getirdi. Bu sıkıntılı süreçte *karantina, uzaktan eğitim, sosyal mesafe, maske* ve sair terimler beklenmedik bir Şekilde hayatımızdaki yerini çabucak alıverdi.

Dünya Sağlık Örgütü'nün verilerine göre salgının başladığı günden 29 Aralık 2020 tarihine kadar geçen zaman zarfında ne yazık ki tüm dünyada 1.781,442 kişi hayatını kaybetmiş bulunmakta. Muhakkak, beşeriyet açısından bu yıl hafızalarda iyi bir yıl olarak anılmayacak. İnsan sağlığının tehdit altında olduğu bu etin koşullarda elbette ki geriye kalan her Őey değersizleşiyor. Knn Sultan Süleyman'ın asırlar önce dediği gibi: "*Halk içinde mu'teber bir nesne yok devlet gibi. Olmaya devlet cihnda bir nefes sıhhat gibi.*"

2020 yılı elbette ki her yönüyle olumsuzlukları beraberinde getirmedi. Neredeyse 30 yıldır Ermenistan işgali altında bulunan Dağlık Karabağ toprakları nihayet büyük ölçüde Azerbaycan tarafından kurtarıldı ve ne mutlu ki Azerbaycan Bayrağı Dağlık Karabağ'da tekrar dalgalanmaya başladı. Bu süreçte Azerbaycan Ordusu'nun mücadelesi ve "*Qardaş Türkiye*"nin kararlı tutumu, askerlerimiz vatan savunmasındaki kahramanlıkları tarihe Őimdiden altın harflerle yazıldı bile. Bu vesile ile *Türkiye Rusya Araştırmaları Dergisi* olarak "*İki Devlet Bir Millet*"in Őehitlerine Allahtan rahmet, gazilerine acil Őifalar dileyerek sonsuz Őkranlarımızı arz ediyoruz.

Türkiye Rusya Araştırmaları Dergisi, Rusya alışmaları sahasında bilimsel temellerde bir veri tabanı oluşturmak gayesiyle çıktığı yolda emin adımlara ve daha güçlenerek ilerlemeye devam ediyor. Derginin dördüncü sayısında tarih alanında beş, uluslararası ilişkiler alanında bir, İktisat alanında bir ve edebiyat alanında bir makale olmak üzere toplamda sekiz makale ve ayrıca bir kitap değerlendirmesi yer almaktadır.

Bu sayımızda Tarih alanında kaleme alınan ilk makale Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü ğretim yelerinden Dr. Öğr. Üyesi Erman ŐAN'ın "*Viking Őehri Birka ve Hkn Rs*" adlı çalışmasıdır. Makalede Viking Őehri Birka'nın tarihi aydınlatılmaya çalışılmakta ve Rus hükümdarları için kullanılan *Hkn Rs* (ﺧﺎﻗﺎﻥ ﺭﯗﺱ)

* Dr., Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Kayseri/TÜRKİYE, E-mail: aycantt@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6340-035X.

unvanının izi sürülmektedir. Çalışmada erken dönem Rus tarihinin en önemli yazılı kaynakları arasında yer alan Ortaçağ İslâm tarih ve coğrafya literatürü geniş ölçüde kullanılmış ve bu kaynaklar ışığında konu yazar tarafından farklı boyutlarıyla ele alınarak açıklanmıştır.

Yine tarih alanında yazılan bir diğer makale Azerbaycan Millî İlimler Akademisi A.A. Bakihanov Tarih Enstitüsü'nden Dr. Marziya İSKENDEROVA'nın "*К вопросу О Месте Азербайджана в Южнокавказской Политике России В XVIII – Начале XIX вв. В Современной Азербайджанской Историографии*", (Çağdaş Azerbaycan Tarih Yazımında XVIII-XIX. Yüzyıl Başlarında Rusya'nın Güney Kafkasya Politikasında Azerbaycan'ın Yeri) adlı çalışmasıdır. Rusya'nın XVIII. ve XIX. yüzyıldaki Kafkasya politikaları ekseninde kaleme alınan makalede modern Azerbaycanlı araştırmacıların çalışmalarındaki tarih yazımının analizine girilerek değerlendirmelerde bulunulmuştur. Ayrıca Kafkasya'daki Rus-Osmanlı çatışmalarında Azerbaycan'ın rolü ve önemi ortaya konulmuştur.

Trakya Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Ülkü ÇALIŞKAN, "*Geçici Hükümet ve Rus Kurucu Meclisi Seçim Hazırlıkları*" isimli makalesiyle tarih alanındaki makalelere katkı sunan bir diğer yazarımız. Ağırlıklı olarak Rusça eserler ışığında hazırlanan çalışmada 3 Mart 1917 tarihinde yayımlanan Geçici Hükümet Beyannamesi ve içeriği irdelenmektedir. Yazar tarafından Rusya'da yaşayan Türklerin siyasi gelişmelerini mühim ölçüde etkileyen Kurucu Meclis seçimleri ve Geçici Hükümet dönemi birçok yönüyle ele alınmıştır. Dönemin Rusya iç siyasi olaylarını ve Rus olmayan halkalar açısından bu dönemde ne gibi gelişmelerin yaşandığını bu çalışmada ayrıntılı bir şekilde görmek mümkün.

Alişir Nevai Taşkent Devlet Özbek Dili ve Edebiyatı Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Zaynabidin ABDİRASHIDOV'un "*Политические и интеллектуальные тенденции в Туркестане в начале XX века: Взгляд из Петербурга и Стамбула*" (20. Yüzyılın Başlarında Türkistan'da Siyasi ve Entelektüel Eğilimler: Petersburg ve İstanbul'dan Bir Bakış) adlı makalesi tarih alanındaki bir diğer çalışmadır. Yazar ele aldığı konuda Türkistan Müslümanlarının ulaştığı *Şirât-ı Müstaqim*, *Ta'âruf-i Müslimîn* ve *Hikmet* dergilerinin materyallerini analiz etmekte ve XX. yüzyılın ikinci on yılının başında Türkistan'daki siyasi ve entelektüel eğilimlerin gelişimi hakkında genel ve analitik bilgi sağlayan Türkistan'daki Rus yetkililerin politikalarını ortaya koymaktadır.

Tarih alanında dergimize katkı sağlayan son çalışma Akdeniz Üniversitesi İ.İ.B.F. Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi

Mustafa ÖZTÜRK tarafından “İhtilâl Ramağında Çarlık Rusya’da Müslümanlar Meselesi” başlığıyla kaleme alınmıştır. Geniş ölçüde Rusça kaynaklara ve Rus arşiv belgelerine dayanılarak yazılan makalede I. Dünya Savaşı’nın başlangıcından 1917 Bolşevik İhtilâli’ne kadar ki zaman diliminde Rusya’da yaşayan Müslüman ahalinin haber alma organlarına yönelik uygulamalar, Rus ordusundaki Müslüman askerlerin sorunları, Müslüman entelektüellerin çalışmaları, Müftülüklerin Petrograd ile olan münasebetleri, Müslümanlara karşı alınmış güvenlik önlemleri, Türkistan bölgesinde ortaya çıkan isyanın ve propaganda faaliyetlerinin Petrograd’a yansımaları gibi konular ele alınarak açıklanmıştır.

Dergimizin bu sayısına Uluslararası İlişkiler alanında Kırıkkale Üniversitesi İ.İ.B.F. Uluslararası İlişkiler Bölümü’nden Dr. Arş. Gör. Merve Suna ÖZEL ÖZCAN, “XIX. Yüzyılda Rus-Çin İlişkilerine İngiliz Etkisi ve Gulca (Kuldja) Anlaşması” adlı çalışması ile katkıda bulunmuştur. Yazar, ülkemizde üzerinde pek durulmayan önemli bir konuyu ele alarak XIX. yüzyıl Çin-Rus ilişkilerinin yapısı ve karşılıklı olarak uluslararası ve bölgesel sistem içinde konumlarının karşılaştırmasını yaparak, Rus İmparatorluğu’nun İngilizlerin karşısında kendine Asya-Pasifik bölgesinde yer bulma adımı attığı 1851 tarihli Gulca Anlaşması’nı incelemektedir. Bu bağlamda çalışmada İngiliz-Rus güç mücadelesi ve XIX. yüzyılda Rus ve Çin imparatorluklarının ilişkileri ele alınmış ve aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Nişantaşı Üniversitesi Ekonomi Bölümü öğretim üyelerinden Dr. Öğr. Üyesi Yılmaz AYDIN, “Rusya’da İşgücü Piyasasında Temel Eğilimler ve Fiyat Uyumu” adlı makalesi ile TRAD’ın bu sayısına İktisat alanında katkı sağlamıştır. Rusya’da Sovyet sisteminin çöküşü ve piyasa ekonomisine geçiş döneminin ele alındığı makalede Rusya işgücü piyasasının karakteristik özelliklerinin ortaya konulması hedeflenmiştir. Çalışmada, Sovyetler Birliği’nin dağılması ile birlikte başlayan kapitalizme geçiş sürecinde Rusya işgücü piyasasının, diğer geçiş ülkelerinin aksine, makroekonomik şoklara rağmen nasıl yüksek istihdam ve düşük işsizliği sürdürdüğü gibi sorulara açıklık getirilmiştir. Rus ekonomisinin anlaşılması açısından çalışmanın alana katkı sunacağını düşünmekteyiz.

Dergimizin bu sayısında yer alan son makale Ardahan Üniversitesi İnsani Bilimler ve Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerinden Doç. Dr. Tamilla ALİEVA tarafından “Мифопоэтический Образ «Пороговой» Личности в Русской и Азербайджанской Реалистической Прозе Рубежа XX-XXI Векв XX-XXI.” (Yüzyılların Başında Rus ve Azerbaycan Gerçekçi Nesirlerinin «Eşik» Kişiliğinin Mitopoetik Görüntüsü) başlığıyla edebiyat alanında kaleme alınmıştır. XX-XXI.

yüzyılların başında Azerbaycan ve Rus gerçekçi nesirlerinin mitoopoetik yönünün genel tipolojik özelliklerinin incelendiği çalışmada, Rus ve Azerbaycanlı yazarların eserlerinde mit yapmanın gelişimindeki tarihsel bağlam ve ana eğilimler, ilgili dönemin geleneksel-metaforik düzyazının ortaya çıkışı ve kendine has şiirsel özgünlüğü üzerinde durulmaktadır.

Türkiye Rusya Araştırmaları Dergisi'nin dördüncü sayısı yukarıda bahsi geçen makaleler dışında son olarak bir kitap incelemesini içermektedir. Özgür Türker'in 2020 yılında Türk Tarih Kurumu Yayınları'ndan çıkan *Güney Kafkasya'da Rusya-İran Nüfuz Mücadelesi (1779-1813)* adlı eseri, Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden Dr. Serdar Oğuzhan ÇAYCIOĞLU tarafından incelenerek tanıtılmıştır.

Türkiye Rusya Araştırmaları Dergisi'nin bu sayısında birbirinden kıymetli makaleleriyle Rusya çalışmalarına katkıda bulunan değerli yazarlarımıza, bilimsel hakemliklerine başvurduğumuz kıymetli hocalarımıza bir kez daha şükranlarımızı arz ediyoruz.

Kayseri, Aralık 2020